

Уладзімір
Мазго

В

ершаліна

Кніга
лірыкі

[REDACTED]

* * *

Сустрэчны рух,
Адвечны рух
Між бліскавіц,
Між завірух...

Насустрач —
Столькі год ужо —
Ты да людзей
Штодзень ішоў.

Дарогу торачы
Адну,
Ты знаеш ёй ужо
Цану,

Бо песня,
Як на ветры сцяг,
Крылата
Рвалася ў прасцяг...

Сустрэчны рух,
Адвечны рух —
Твайго жыцця
Замкнёны круг...

Уладзімір
Мазго

Вершаліна

Кніга
лірыкі

Мінск
«Мастацкая
літаратура»
1987

ББК 84Бел7
М 13

*Рэцэнзент
Вера Вярба*

М 4702120200—033
М 302(05)—87 60—87

© Выдавецтва «Мастацкая
літаратура», 1987.

М

**ост
пам'яті**

ТАНКАДРОМ

Казарма спіць...
Шыпяць вужамі
Драты, ад рацый
Ніцыя.
Як жарабкі,
Стрыгуць вушамі
Радары
Над граніцаю.

Сасніцца:
Плашчык наапашкі,
І ты,
І хата блізкая...
Ярчэй
Надраенае спражкі
Зары палоска
Бліскае.

— Пад'ём!..—
Праносіцца вятрыста
Над самымі падушкамі.
І астываюць
Сны танкістаў
Адстрэленымі стужкамі...

*

Маторы сѣння
Не ў гуморы:
Равуць раз'юшана
Маторы,
Каб не спыніўся
Танк каторы
Сярод снарадных
Траекторый.
Спідометр
Лічыць кіламетры.
Ажно гудуць,
Здаецца, нетры...

*

— Цэль справа! —
Шэпча камандзір.
І вочы — да прыцэла.
Намацваю
Арыенцір.
— А-гонь!.. —
Цэль — узляцела.
Прарэзаўся
Гарматны гром
У цішыні напятай.
І страпянуўся
Танкадром,
Нібыта ад набата.

*

Прадвесне...
Селішча...
Вучэнні...
Пявун
Прастуджаны
Асіп.
Зямля
Працягвала вярчэнне
Няўзнак
Вакол сваёй асі.

Калона рушыла
Імкліва,
Затым застыла
Спакваля.
А з неба
Сонечнае мліва
Лавіла вуснамі
Зямля...

Куды ж ты,
Першая машына?..
Туман,
Бы мама з гладыша
Лье малако...
Крылом птушыным
Затрапяталася
Душа.

Яе
Хвіліннае ваганне —
Магільнай вечнасці
Супроць.
Хлапца-гвардзейца
Намаганне
Нясцерпны холад
Пабароць.

Каб зноўку танк
Паўстаў над багнай,
Імпэт гвардзейскі
Не ачах —
Пад лёд,
Заручаны з адвагай,
Ныраў,
Забыўшыся на страх...

*

Перакур...
Астыне марш
Потнаю бранёю.
Наш
Шматмоўны экіпаж
Стаў
Сям'ёй адною.

Украінец і грузін
Дзеляць вёсны, зімы...

Мы ж усе тут,
Як адзін,—
Аднае Радзімы.

Сёння дзелім —
Напалам
Маршы, каравулы.
Паралельна
Сняцца нам
Вёскі і аулы.

Чуйны слых
І пільны зрок.
Змора —
Не згінае.
Нібы жыта,
Вецярок
Памяць
расхінае.

Разгарне
Душу баян
На брані
Ля вежы —
Плешча ў ладкі —
Не мая —
Песня
Белавежы...

*

Не па чужым прымусе
(Ад радасці гавей)
Той песняй
Захлынуўся
Наш ротны салавей.

Не той,
Пакрытай плесняй,
Што моднаю была,
А той
Світальнай песняй —
Паўнюткаю святла.

Прыпеў яе,
Салдацкай,
Што колас,
Даспяваў.
Яе
Матулін бацька
Ў баі
Не даспяваў...

*

Снег не іскрыцца
Серабром.
Счарнее — і растане.
Журбой травее танкадром...

Расстання час настане —
Збяромся ўсе да аднаго.
У нас — адна патрэба:
Хай сіняй птушкай
На яго
Садзіцца заўтра
Неба...

* * *

Вучэбная трывога
Сягоння не для нас.
Пагоны радавога
Здымаю.
— У запас!..

Цягнік бяжыць паволі,
Зялёны ад вясны.
Але не быць ніколі
І дома — запасным...

СУСТРЭЧА З РАДЗІМАЙ

Мне пад ногі
зялёны абрус
Сцелюць
росныя травы,
П'ю нагбом зноўку,
Белая Русь,
Водар бору
гаркавы.

Зачарованы,
сцішыў я крок,
Нібы трапіў
у казку,
Баючыся
вачмі незнарок
Абмінуць
нават краску...

* * *

Памаглі чалавеку
Выжыць мужнасць і вера,
Толькі вочы наvekі
Ўкрала выбуху цемра.
— Што, баіцся, чэрці?!—
Трызніў ён у шпіталі,
Не пражыўшы і чвэрці
Веку.
Губы шапталі:
— Бачу я вас,
Душманы!
Атрымаеце, гады!..
А навокал —
Туманы
Шлях схавалі
Дахаты...
Заўтра выгляне сонца,
Што не ўбачыш,
Салдаце.
І далёка бясконца,
Як да сонца,
Да маці.
— Сын мой!..
— Ма...
Неспакою
Перавал — за плячыма...
Ён разгледзеў душою,
Што не ўбачыў вачыма.

СКАЧОК З ПАРАШУТАМ

Жыццё —
З крутым маршрутам
У воінаў-гвардзейцаў.
То стропы парашутаў —
Ці, можа, лёсу лейцы?..

Табе наканавана
Да высяў дачыненне.
Мы з небам знітаваны
Навек
Адным памкненнем.

Гудуць ад ветру стропы
Няўпэўненасці першай,
Ці, можа, шэпчуць строфы
Нявынашаных вершаў?..

Жыве,
Жыве патрэба
Вось так, адкрыўшы люк,
Сысці
З вышыняў неба
На грэшную зямлю...

* * *

Зноўку мне прысніцца
Блізкае далёка:
Поўная, як вока,
Чыстая крыніца.
Студня каля хаты,
Пад вярбой густою...
Вечна вінаваты
Прад зямлёю тою,
Што сабе вярнула
Мірную сінечу.
Што аб дні мінулым
Кожнай рысай сведчыць...
Буду верны сцягу,
Што крывёй паліты...
Наталяю смагу
Словам сакавітым.

* * *

Прайшлі ваду мы
і агонь,
І трубы медныя —
таксама...
І танкадром,
і палігон —
Юнацтва
панарама.

Адзенем робы
без пагон,
Жыццё далей —
цяжкі экзамен.
Але
мой першы палігон
Заўсёды будзе
самы-самы...

ПРАРАДЗІМА

Трывогаю захмарана
Ці поўная святла,—
Радзімаю Гагарына
У памяць увайшла.

Калыскаю матулінай
У пошуме бяроз.
Пяшчотаю атулены
Славянскаю, я рос.

Смаленшчына!..
Прасмолена —
Што потам — па плячах.
Нашчадак
Славы Смольнага —
Сусвету штурм пачаў...
Аднолькава
Нас нішчылі:
Ссякалі — да камля...
А мы —
Над папялішчамі —
Ўзнімаліся пасля...

* * *

Манумент.
Сівы пагорак.
Злітак памяці —
Метал.
Сорак год...
Прыступак сорак
На высокі п'едэстал.

* * *

Памяці бацькі

Бацьку звалі Мінаем
На радзіме Шмырова.
Боль стары не мінае —
Працінае
Нанова.

Быццам рана, заные
Успамін:
Акружэнне...
Пудзіць
Далі лясныя
Завірух
Галашэнне...

Чуеш:
Рэха крадзецца
Між галін асцярожна?..
А на свеце і ў сэрцы
Так трывожна.

Папярхнуцца зязюлі
Не на годзе апошнім...
Лёс планеты-матулі,—
Як заложнік...

ДЗЕД РЫГОР

Мой дзед пражыў за сто.
І шчасця й гора ўведаў.
За дзедам
Між лясоў
Хадзіла вечнасць
Следам.

Пайшоў...
Між дрэў растаў.
Але застаўся
У сэрцы.
Навекі ледастаў
Зашкліў
Вачэй азерцы.

Любіў ён
Шчыраваць,
Склікаць сяброў
У госці...
Схіляецца
Трава
Над дзедам
На пагосце.

МІНСК

Караў —
Імкнуліся запляміць —
Не раз
Варожую гайню.
Сагрэем, дружа,
Нашу памяць
Цяплом
Ад Вечнага агню.

Я паклянуся
Гэтым мігам,
Дзе кожны крок,
Нібыта міф:
Твая
Знямелая Няміга
У жылах
Плешчацца маіх...

* * *

У Троіцкім прадмесці
Гамоняць камяні.
Стараецца падмесці
Завулак цішыні
Стары, як дворнік,
Вецер,
Зграбаючы лісцё,
Дзе мне
Душу прасвеціць
Калінавы касцёр...

БЛІНДАЖЫ

Размаўляем зноў вачамі.
Таямнічасцю імжыць...
Камянеюць у маўчанні
Каля лесу бліндажы.
Сорак год, як адгрымела,
Як апошні бой ачах,
А ў цябе, дзяўчо, нясмела
Скачуць сполахі ў вачах...

ФЕНІКС

1

Не раз дашчэнтэ нішчыў
Цябе вайны касцёр,
А ты над папялішчам
Зноў
Крылы распасцёр.
Трапечацца
Жаўронкам
Разгойданы блакіт.
Вучыўся
Па старонках
Мемарыяльных пліт
Чытаць я:
— Веч-
на-
я
сла-
ва
Ге-
ро-
ям!..
І —
Абеліск над гарою.
І —
Ў пераліку імён —
Рэха
Апаленых дзён...

Нам стала
Тая кніга
Падручнікам жыцця.
Наскрозь
Стралою Нямігі
Твой боль
Мяне працяў.
На досвітку —
Зноў юны,
Адроджаны са тла, —
Кранеш
Нямыя струны
Дрыготкага святла.
І заспяваюць
Гуслі:
— Ой ляцелі
Гусі
Ды
З-пад Беларусі...
Не раз
Дашчэнтэ нішчыў
Цябе
Вайны касцёр...
Мой край
Над папялішчам
Зноў
Крылы распасцёр.

* * *

Разрэзалі
Змрок ночы
Празэктараў
Нажніцы...
Гамоняць —
Вочы ў вочы —
У Брэсце
Камяніцы.

Астылі амбразуры
Пад небам
Каляровым.
Мурашкамі
па скуры —

Адбіткі
Дзён суровых.

Кладуць
Салдаты краскі
Удзячна
Да граніту
І падстаўляюць
Каскі
Світальнаму
блакіту.

Пачую
У цішы гэтай:

Трывожна адгукнецца
Вялікая
Планета
Ў маім маленькім
Сэрцы...

РОЗДУМ У ВЯЗЫНЦЫ

Як маці,
Старая хаціна
Сівее
Ад ранішніх рос.
Лістоты барвовай
Хусціна
Пажухла
На голлі бяроз.
Не вечны ні восень,
Ні лета.
А вечна
Вось гэта сяло,
Дзе — чуеце! —
Голас паэта
Пульсуе
Крынічкаю слоў.
З глыбіняў народных
Бруіцца
Крынічай любоўю,
Звініць.
...Спяшаем сюды
Прычасціцца
Да вечнай
Яе глыбіні.

БЯРЭСЦЕ

— Прыехалі!..
— Нарэшце...
— Мінуўшчыне —
Паклон!..

Глядзіць
Вякоў спакон
Драўлянае Бярэсце:
Хто там ідзе на «ты»,
Упэўнена па модзе,
У даўнія стагоддзі
Наводзячы масты?..

Паўстане з даўніны
Узняты продкам церам.
Вякам мінулым
Дзверы
Расчыняць буданы.
І нам да адкрыцця —
Напэўна — крок,
Не болей.
На векапомным полі
Мы — парасткі жыцця, —

Спасцігшы для людзей,
Адкрыем тайну нетраў,
Акрыленыя ветрам
Здзяйсненняў і надзей...

БЕЛЫ СОН

У белым бязмежжы
Гул коннай лавіны.
Да Белае вежы
Спяшаюць літвіны.
Здаецца, сягоння
З часінаў грымотных
Іх кліча Пагоня
У шлях незваротны.
Дзе трубіць світанне
Зноў рогам турыным,
Каб чулі славяне,
Яцвягі, літвіны...
Каб чулі і бачылі:
Знакам аховы
Навекі пазначана
Матчына мова...

КАЛЯ СЫНКОВІЧ

Адлегласць —
Паміж намі...
Ад ранаў,
Ад пакут
Вось тут —
Мы паміралі,
Баронячы свой кут.
Не!..

Ворагі напіцца
Не здолеюць крыві.
Пакуль глядзяць
Байніцы,
Душою —
Не крыві...
Глуміліся падковы
Над намі
І мячы.
На вуснах
З родным словам
Каналі крывічы...

.

Дзе жыта каласіцца
Вякамі —
Праз імжу
Астыглыя байніцы
Ўглядаюцца ў шашу...

МЕЛІХАЎСКАЯ РАЊІЦА

Маёнтак дрэмле...
Чэзне рэха,
Што тут ступала
След у след.
Вось-вось, здаецца,
Выйдзе Чэхаў
З дзвярэй,
Расчыненых у свет.

Чаканне...
Ветрык нетаропкі
Галін не кратае ані.
Знячэўку
Чэхаўскія крокі
Я чую
Ў чуйнай цішыні.

І бачу:
Чайка залатая,
Абсяг палонячы святлом,
Над гладдзю сіняй
Узлятае —
І вечнасць кратае крылом.

Вішнёвая завея

ВЯСЕННЯЕ

Учора —
Дым праталінаў...
А сёння —
Глянё цвярозей —
Зялёная,
Прыталена
Абноўка на бярозе.

Хаця навокал
Болю —
Заўжды хапае
З лішкам,
Так хочацца на волю,
Нібы лістку з пупышкі.

Бягу
Услед за гаем...
Адзеўшыся на ўзлеску,
Бяроза расхінае
Туману занавеску.

* * *

Што гэта,
Падкажы:
Замах п'яра
На вечнасць?..
Спяваюць каляжы
Загадкава аб нечым.

І выткаўся туман
На досвітку вясновым.
Пакуль яшчэ няма
Пачуццяў —
Толькі словы.

Аціхнуць каляжы.
Туман сумненняў
Згіне.
І сэрца — задрыжыць
Пупышкай на галіне...

* * *

Перад вачамі —
Вочы,
І вусны — насупроць...
Хлапцу з дзяўчынай
Ноччу
Вясны не пабароць.
Знаходкай выпадковай,
Настылая ў расе,
Магчыма, што падкова
Ім шчасце прынясе.
Спакой напэўна згубяць
(Сябе — не пабароць!),
Калі насупраць —
Губы
І вочы —
Насупроць...

ВІШНЁВАЯ ЗАВЕЯ

Зірні на сад —
Заве як,
Чаруючы святлом,
Вішнёвая завея —
Душэўны крыгалом.

А вішні —
Што нявесты —
Крадком
Глядзяць на сад.
Такі мядовы месяц
Не вернецца назад.

І соладка —
Без мёду,
І хмельна —
Без віна.
І гэткая нагода
На ўсё жыццё
Адна...

А ранак
Ружавее,
Як шчокі маладых...
Вішнёвая завея —
Дзён незабыўных тых...

* * *

У вачах — хітрынка.
На губах — усмешка...
Дай руку,
Дзяўчынка,
Не ўтравела сцежка.

Пабяжым з табою
У вясну-завею
Не па лістабою,
А па снегавею,

Дзе адно не гаснуць
Зоркі —
Нашы сведкі.
Да вясны да ўласнай
Хочацца
Ў адведкі...

* * *

Вясенні ранак...

Куплены

Білеты

у кіно.

А быццам,

Нешта згублена

І страчана

даўно.

Карціць —

Да лесу,

Хісткаю

сцяжынкаю

Ў палон.

І ля далоні

Блізкую

Адчуць

Яе далонь...

І зноўку

Сэрца раніцца

З бярозамі

ў гаях.

Ляціць

насустрэч

Раніцай —

Ці тая,

Ці твая?..

У памяці —
Равесніца
Лунае спакваля.
А за акном
Нявесціцца
Вясенняя зямля...

КУПАЛЛЕ

Як гэта будзе слаўна:
Збярэмся
І туды
Махнем,
Мая Заслаўна,
Адкуль паходзіш ты.

Адразу з электрычкі
Спяшаем нацянькі
Напіцца з той крынічкі,
Дзе плешчуцца вякі.

Купалейка... Купалле!..
Ажно займае дых.
А на азёрнай хвалі
Надзеі маладых —
Дзявочыя вяночкі.

А хлопец — гумарыст:
— Відаць,
Не хопіць ночкі...
Націсні,
Баяніст!..

Гараць кастры агніста.
Праз полымя хлапцы
Праносяцца са свістам
І смехам...
— Ма-лай-цы!..

І твой вянок чароўны
Танцуе на вадзе...
Куды ён нас,
Князеўна,
З табою прывядзе?..

ТАМ...

Крыло тваёй рукі...
Узлёт —
Такі высокі!..
Там просяцца ў радкі
Даўным-даўно
Аблокі.

Там замірае сэрца,
Не чуючы вагі,
Калі ў вачах
Прачнецца
Блакітны небасхіл.

Там крыўды ўсе
І хмары
Сплываюць за раку...
Там сонейку
Тамара
Падставіла шчаку.

СЛОВЫ

Зноўку белай замеццю
Хвалюе сад вішнёвы...
У незабыўнай памяці
Твае ўваскрэслі словы,
Што з губ тваіх,
Дрыготкія,
Я піў,
Нібы прычасце,
Калі світальнай лодкаю
Веславала шчасце...

МАЙ

Клічуць чырвоным яго
У зіхаценні сцягоў.
Выткуць палотнішчы клёны,
Бачна адразу —
Зялёны...
Днём Перамогі
На ўзгорку
Брацкай магілы —
Ён горкі...
Пчолы на квеці садовай.
Нас бласлаўляюць удовы:
— Хай жа Вам будзе —
Мядовы...

ДОЖДЖ НА ВЯЧЫ

Дожджык
Крануўся нясмела
Вуснаў дзявочых
Гарачых.
Здаецца, памаладзела
Адразу
Вячыстая Вяча.

А хмары
Спяшалі наперад.
І толькі
Імклівыя хвалі,
Пад ліўнем
Шукаючы бераг,
У шале —
На нас набягалі...

Дожджык,
А ты, — гарэза,
Надзеі ўсе перайначыў.

Радасна ці балесна?..
Плача...

* * *

Як гэта мала,
Як гэта многа:
Паміж абвалаў
Знайсці дарогу...
А за абваламі —
Анікога...

Як гэта мала,
Як гэта многа...
Світання міг —
Адзін
На дваіх...
Пабойся бога...

ЭЦЮД

Росныя словы,
Росныя краскі
Не выпадкова
Дыхаюць ласкай.
Любыя вочы,
Зор пералівы...
Хочаш не хочаш —
Робяць шчаслівым.

ЧАКАЮЧЫ ЦЯБЕ

Ну дзе ты познішся,
Не йдзеш?
Ты звыклася пазніцца.
Складзе
З радкоў-пракосаў верш
На лузе касавіца.

На неба гледзячы,
Кажу:
(Каса не косіць —
Піша!)
— Ты развярэдзіла душу...
— ...а вось і я!..—
І ціша.

І луг світальны у расе
Касе
Не стаў пярэчыць...
Аддаў я вершу словы ўсе,
Што прыбярог для стрэчы.

* * *

Бабіна лета,
Бабіна лета...
Гронка рабіны
Ўспыхне каметай.

Сумнай струною
З подыхам ветра
Ніць павуціны
Рэжа паветра.

Толькі дзяўчынка
Ўсё спадзяецца:
Май адгукнецца...
Май адгукнецца!..

* * *

Рыкаў навокал гром.
Жагнаў маланкай далі.
Мы тураўскі паром
Паспешна
Пакідалі.

Бадай, ■ нябёс вада
Пачула рог турыны:
Дождж лінуў, як з вядра,
На нівы, азярыны.

Працёк пасля і дах.
Дрыжыць зары каліна.
Плюскоча па слядах
Вада у каляінах.

Знямогся кагадзе
Спякотны потны прыпар.
Ўсміхалася вадзе
Блакітнавока Прыпяць.

Жагнала навальніца
Мячом стагі глухія,
Дзе мы жадалі зліцца
З абуджанай стыхіяй...

* * *

Перайшла, як раніца,
Сцежку між прысад.
Не мая абранніца.
Ды ўсё роўна рад —
Сонечнаму дожджыку
Гэтых светлых кос,
Маладому пошчаку
Салаўіных лоз...

* * *

Жаўтакрылы лістабой,
Быццам птах падбіты.
Адшукаем зноў ■ табой
Зорную арбіту.

А над намі вышыня
Без канца і краю.
А над намі цішыня
Шолахі гартае.

Толькі ты і толькі я,
Ні душы навокал.
Пуцяводная,
Мая,
Падміргнула вокам.

Паміж небам і зямлёй
Спынены арбіты...
Жаўтакрылы лістабой,
Быццам птах падбіты.

* * *

Мы верым у працяг
Шчаслівых дзён кароткіх,
У веліч пачуцця
Без дробязнай падробкі...

Нам хочацца надзей
Узвышаных
І крылаў,
Якіх бы не на дзень —
На ўсё жыццё хапіла...

**ВЯТЛО
ДЗЯННІЦЫ**

ВЯРТАННЕ

Прыязджаў я
 таксама
Да бацькі, да маці...
Той сцяжынкаю
 памяць
Будзе часта вяртацца.

Выйду к сцішанай хаце.
Два грудкі —
 за імглою.
Сталі бацька і маці —
Як паверыць? —
 зямлёю...

Без віны вінаваты,
Быццам сплю — не прагнуцца.
Нельга з матчынай хатай
Нават снам размінуцца.

Свет шырокі,
Ды сёння
Стаў ён гэткі маленькі.
Апякае далоні
Жменя роднай зямелькі...

* * *

Акрыяю
з водарам бароў
Пасля пыльных
стогалосых вуліц.

Акрыяю
з ласкаю сяброў,
Што мяне
за крыўдаю атуліць.
З промнем акрыяю
маладым
Пасля доўгай ночы
цёмна-шэрай.

Акрыяю
з першым крокам,
тым,
Што не ўбок быў зроблен,
а наперад...

Часам
сцежка ўдалеч павядзе,—
Апынуся я
ў няблізкім краі
І сярод
нянаскіх мо людзей
З думкай аб радзіме —
акрыяю...

* * *

Спляліся карані
На сцежках Прынямоння.
Знячэўку закрані —
Стагоддзі загамоняць.

Прапах стары кірмаш
Жытамі і жывіцай.
У небе след разма-
шысты ад бліскавіцы.

Яшчэ не адгуло
На свеце і ў прыродзе,
А на кірмаш сяло
На досвітку выходзіць.

І ён вірыць, гудзе
У рэчышчы нядзелі...
Пачаўся новы дзень,
Асветлены надзеяй.

МАЦІ

*Светлай памяці маці маёй,
Ганны Рыгораўны*

І пасталелі ціхія бярозкі,
Сагрэтыя цяплом тваёй рукі.
І колерам вачэй тваіх
ля вёскі
Паводкай разліліся васількі.

Яшчэ не ўсе разблытаны табою
Клубкі вялікіх і малых дарог.
Не ўсе яшчэ спавітыя расою,
Ляглі жыты світальныя ля ног.

Жыццё наўкол струменіцца крыніцай,
Кастром палае ў водблісках зары,
Сляды вайны загоены жывіцай,—
Кранаюць неба кронамі
бары.

Няхай сталаюць ціхія бярозкі,
Сагрэтыя цяплом тваёй рукі.
І колерам вачэй тваіх
ля вёскі
Паводкай разальюцца васількі.

* * *

Жанчына на балконе
Стаіць уранні

■ дзіцем.

Нібы

сышлі з іконы...

Вы толькі паглядзіце:
Дзве поўныя даверу
Істоты.

Іх адзінства...

...І, як ніколі,

веру —

У вечнасць

мацярынства.

* * *

Я помню, тата,
Як —
Да той журбы асенняй —
Збіралі мы сушняк,
На зіму
Клалі ў сенях,

Каб грэў ад завірух
Жыццёвых і звычайных.
А лес —
Наш добры друг —
Ужо глядзеў адчайна.

Ён можа прадчуваць
Бяду раней,
Чым людзі...
Сякеры не чуваць,
Што рэхам
Ранак будзіць.

Да сцюж і злых вятроў
Самкнуліся павекі...
На зімы хопіць дроў
Тваіх,
Цяпла — навікі.

* * *

Ты вяртаешся дадому
Па завейнай белізне.
Як рукой
Здымае стому
Самы светлы ў свеце снег.

Ападае белым пухам
З-пад птушынага крыла...
Неспадзеўкі
Замятуха
Снегам скроні замяла.

А мянушка прывязана
 Да хлапца нездарма:
 Звалі ўсе —
 «Манін пасынак»,
 Бо матулі —
 Няма...
 Як няма?..
 Хіба мачаха —
 Не матуля другая!
 Яе ўсмешкаю матчынай
 Небасхіл дагарае.
 Гадавала і песціла,
 Ад завей берагла.
 А хлапчыне —
 Нявесела
 У сасновых вуглах.
 Ён у горад збіраецца.
 Ён сягоння —
 Студэнт.
 А зара разгараецца,
 Спапяляючы след.
 За растайнымі вязамі
 Чырвань выстылых шчок...
 Для людзей —
 Манін пасынак.
 А для Мані —
 Сыноч...

МРОЯ

Пякучы студзеньскі мароз
Узняў дымкі над вёскай.
А гай расхрыстаных бяроз
Спакойны па-геройску,
Ён ціха мроіць аб вясне...

У сіверным спакоі
Па твары паласне
Лістотай трапяткою.

ВАВЁРКІ Ў СКВЕРЫ

Наросхрыст —
душы, дзверы.

Прыкметы веснавыя.

А тут
вавёрки ў скверы,
Абранніцы лясныя.

У самым цэнтры
Мінска,
Які занёс іх вецер?..
Часоваю прапіскай —
Раскідзістае вецце...

І сам я
жыў пры лесе.
Мы з пушчаю —
суседзі.

Хвала
сталічнай прэсе:
Вавёрка —
на афсеце!..

Хоць з думкаю адною
Вітаўся
пры нагодзе:
Вавёрка
над зямлёю
Нябёсы распагодзіць,

Не меў адно намеру
Лавіць,
як бліскавіцу...

У гэта
Шчыра веру:
Спасцігну таямніцу...

СПЕКА

Ліпень твары апаліў
Бронзавым загарам.
Навакольныя палі
Моляцца на хмары.

Невясёлы выпаў лёс:
Мурагі —
Упокат.
Ад зямлі і да нябёс
Уладарыць спека.

Задыхаюцца бары:
Сосны стогнуць нема.
Але змоўкла да пары,
Ачарсцвела неба.

Па прагнозах:
Ні грымот,
Ні маланак быццам...
Выступае, нібы пот,
На ствалах жывіца.

ЖАЎРУК

Як вярнуўся з выраю —
Праглядзелі вочы:
Між аблок саліруе
З раніцы да ночы,
Бачны ледзь,
Што мачына
Ці пясчынка жвіру...

Цёплая, як матчына,
Гэта песня
Шчырая.

* * *

А неба, што вітраж,
Шкляное ад блакіту.
Нябачнае арбіты
Адчуецца віраж,
Бо касмадром
Працяў
Нас гулам
Навальнічным...
І верыцца
Ў працяг
Пшанічны...

ДОСВІТАК У ЮРМАЛЕ

Блакiт — клавiрны лiст,
А ластаўкi — што ноты...
Прайдзе, як пiяніст,
Па клавiшах лiстоты
Свiтальны вецярок.

А туманы
За портам
Заштораць незнарок
Пустынны пляж курорта...

ПАСЛЯ НАВАЛЬНІЦЫ

І што на свеце можа здарыцца? —
Маланкi сёння гэтак сварацца...

Не падзялілі, што ім трэба, —
Дажджом асмужанае неба.

Крамсалі, дзелячы на скiбы,
Ды выйшла сонца з-за сялібы.

І маладзеюць твары, зёлкi...
І свет вясёлы ад вясёлкi.

* * *

Адна з дарог —
Твая,
Адна з трывог —
Таксама.
Праменны,
Як маяк,
Узняўся ў неба
Замак,
Адбудаваны з мар
На сонечным
Пероне...
А ты —
Яго змагар,
Адданы абароне...

* * *

Ёсць два крылы
І смелы план...
Верш —
Дэльтаплан.

Разбег.
Штуршок...
І ты ў палёце
Паміж аблок —
Смугі палоцен.

Штоміг цяжэй —
Расце трывога.
А ты вышэй
Сябе самога.

Не абмінеш
Крылатай долі,
Калі сябе —
Пераадолеў...

Ляцяць
Сучасныя Ікары
На вышыні
Жаданай мары
Адчуць
Другое нараджэнне:
Самасцвярджэнне.

ТРЫПЦІХ ЛЕСУ

1

Як толькі
Ранак звонкі
Галёкне з-пад рукі,
Ныраюць ад сасонкі
У кош
Баравікі.

Абломіцца
галіна
Зраселае цішы,—
І вершам
Вершаліна
Варушыцца
Ў душы.

Камлі —
У тры абхваты —
Усе да аднаго.
Адной сасне
Быць хатай,
Другой —
Карміць агонь...

Рассыпаў радасць
Дзяцел,—
Світальную расу.

...Як гэтае багацце —
У сэрцы
Панясу?..

2

Другія —
Па грыбы, па ягады.
А ты
Па вершы
Бег сюды
З адвечнаю
На вуснах прагаю
Жывой —
Бярозавай —
Вады.

О той бярозавік
Прадвесня!..—
Салодшы
Крамных асалод.
Так зеляніне
Рады весні
Лісток —
Да першых пазалот...

Лавіў
Высокае імгненне
Вясны,
Нібы крылаты птах.

І вырывалася імкненне
На неба ўзняцца,
Як на дах...
І разлівалася натхненне
Па жылах,
Рэках
І садах...

3

А за акном — сасновы бор,
Зялёная планета.
І на мяне глядзіць ва ўпор
Камлямі сосен лета.
Хоць лёс занёс над ім тапор,—
Стаіць без пакланення.
...А на мяне глядзіць
не бор —
Уласнае сумленне.

ДРЭВЫ І ЛЮДЗІ

Цягнуліся няспынна
Крануцца зорных рун...

Часцей па вершалінах
Высокіх
Б'е пярун...

* * *

*31 ліпеня 1981 года адбылося
поўнае сонечнае зацьменне —
апошняе ў XX стагоддзі...*

Сёння —
Гэта няўменне
Схавацца ад чорнай расплаты.
Сонечнае зацьменне,
Апошняе ў веку дваццатым.

Вочы Зямля закрыла
Навошта? —
Пытаюць анкеты.
Птушкі
Спрабуюць крылы,
Крылы спрабуюць —
Ракеты.

Прывіднае збавенне
Прымаюць
Яны, вар'яты.
Сонечнае зацьменне,
Апошняе
Ў веку дваццатым.

Хай жа зімуе і летуе
Сініх вачэй адбітак:
Неба па-над планетаю —
Вытканае з блакіту.

* * *

Дзе ты,
Тлумны верасень?
Мокры лістабой.
Лес, прапахлы верасам,
Свеціцца журбой.

Парашуты белыя
Дрогкіх павуцін.
Першая нясмеласць
Дрэваў без хусцін.

Ды —
На злосць прагнозам —
У душы нясу
Зімною цвярозасць,
Хмельную вясну...

* * *

Кляновы ліст,
Як сынава далонь,
Мне на плячо
Апусціцца дрыготка.
І нас прычаліць
Восені ў палон
Нямога дрэва
Выстылая лодка.

Над ёй вятры
Зацята адгулі,
Над ёй вось-вось
Нахіляцца завеі...
Нам дзень наступны
Бачыцца з зямлі
У хмурным небе
Просінню надзеі.

МАНАЛОГ ГАДЗІННІКА

Ці нашы папярэднікі
Не варты ўжо радкоў?..
Будзільнікі —
Пасрэднікі
Абуджаных вякоў.

Гарлаў павун
Былінніку, —
Пачуеце здаля.
Па сонечным гадзінніку
Круцілася Зямля.

Здавён
Закон заведзены —
Для нас усіх —
Адзін:
Штодзень
Рабіць агледзіны
Хвілінаў і гадзін.

А стрэлкі,
Нат мінутныя —
Бязлітасна ляцяць.
Шчаслівыя, пакутныя
Хвіліны не суняць.

Ці недзе
Ўспыхнуць кратэры,

Ці войны
Грымнуць дзе,
На жаль,
Адно фіксатары
Мы здзейсненых падзей.

* * *

Мой сын
Зямлю трымае
на руках —
Блакiтнабокi,
невялiкi глобус.
Утаймаваў
на ўсiх мацерыках
На мiг вайну,
стыхiю
i хваробу...
Адно на мiг,
а хочацца —
навек
Спрыяльнае для росквiту
пагоды.
Мацней трымай,
маленькi чалавек,
Свой лёс табе
даверылi народы!
З трывогай
i адказнасцю
глядзiць
Ён на Зямлю,
адзiную да болю,
I хочацца
чым-небудзь дагадзiць
Блакiтным рэкам,
залатому полю...

Аб гэтым

пазыўныя жаўрука

Раскажуць

усяму-ўсяму сусвету.

...Мой сын трымае

глобус на руках —

Так моцна і надзейна,

як планету...

* * *

Уцячы ад усіх,
У цішы
Застаніся сам-насам з сабою
Хоць на хвілю.
Вакол — ні машын
І ні войнаў...
Паходнай трубою —
Прага неба высокага,
Крыл.
Толькі болю зямнога —
Замнога.
Распасцёрты да зор небасхіл...
А на сэрцы — трывога,
трывога.

ПАЖАР

Ірве
Палотны цішыні
Сірэна.
Блакiт
Шукаю ў вышыні
Дарэмна.

Скубе
Бязлітасны агонь
Нябёсы.
Нiбы
Ступаю на яго
Я — босы.

Умiг
Асмужаны абшар
Асвеціць.
У сэрцы
Шырыцца пажар
Ці ў свеце?..

І месяц
Скоціцца з-за хмар
На вецце.
Падобным,—
Кажуць,—
Стане Шар,—
Не верце!..

Трывога
Іскрай на душы
Прачнецца...
Нічым, бадай,
Не затушыць —
Боль сэрца...

СПЯВАЕ ДЭМІС РУСАС

Пад Эйфелевай вежай
Гасцінныя абрусы...

Не ў радасць
Вецер свежы:
Сумуе
Дэміс Русас...

Нібы жаўрук,
Нясмела
Расправіць крылы муза:
Аб тым, што набалела —
Спявае
Дэміс Русас...

А людзі не захочуць —
Зямнога — землятрусу.
Раскрые песня вочы!.. —
Сцвярджае
Дэміс Русас...

ПЕРАХОДНЫ ЎЗРОСТ

Падзеі — навырост!..
Прыгодны і паходны,
Такі цяжкі узрост
У свеце —
Пераходны.

Пакутная Зямля:
Сягоння гэтак хістка.
Надзея на пасля —
На ўздыме альпіністка.

Да існага дайсці
І сэрцам,
І рукою...
Ці кожны з нас
Спасціг
Гарэнне трапяткое?..

Агучаны наскрозь,
Няўстойліва-пагодны,
Ад зіхацення рос
Да зорак —
Пераходны...

НАБАТ

1

Адсекчы хто захоча тую ніць:
Лясоў і ніваў, кронаў і карэнняў —
І на шляху зямных пераўтварэнняў
Зялёны колер
Попельным зрабіць,
Спыніцеся!..
Замрыце на імгненне!
Чало схіліце ў нізкім задуменні,
Сумлення споведзь — чуеце! —
Звініць...

2

Ці ж вырвалі
Ў мяне язык?..
Набат—
Мой анямелы крык,
На захад
Кінуты праклён
За сотні
Спаленых імён
Нявінных вёсак,
Гарадоў,
За слёзы
Горкія
Удоў

І матак
Скошаных салдат...
За мір —
Мой споведны набат.

3

Не трэба
Новых Хірасім,
Хатыняў і Сангмі...
Не веру,
Што сыдзе з асі
Зямля
У нейкі міг.
Твой розум,
Мудры Чалавек,
Вышэй
Зямных аблок.
Нябёсы хай —
Ад веку ў век —
Не пудзяцца аблог.
У небе
Зоры хай цвітуць.
А на Зямлі —
Сады.
Травою роснай
Парастуць
Крывавыя сляды...
Хай гэта —
Назаўжды!..

Дваццаты век,
Крылаты век...
У роспачы —
Крычы.
На раздарожжы
Чалавек:
Плугі
Альбо мячы...
Нырнуць,
З надзеяй уцячы,
Схавацца
Паміж хат?..
Не ціхні ў сэрцы,
Не маўчы —
Набат!..

З М Е С Т

*** Сустрэчны рух...	2
----------------------	---

МОСТ ПАМ'ЯЦІ

Танкадром	6
*** Вучэбная трывога...	13
Сустрэча з радзімай	14
*** Памаглі чалавеку...	15
Скачок з парашутам	16
*** Зноўку мне прысніцца...	17
*** Прайшлі ваду мы...	18
Прарадзіма	19
*** Манумент...	20
*** Бацьку звалі Мінаем...	21
Дзед Рыгор	22
Мінск	23
*** У Троіцкім прадмесці...	24
Бліндажы	25
Фенікс	26
*** Разрэзалі...	28
Роздум у Вязынцы	30
Бярэсце	31
Белы сон	32
Каля Сынковіч	33
Меліхаўская раніца	34

ВІШНЁВАЯ ЗАВЕЯ

Вясенняе	36
*** Што гэта...	37
*** Перад вачамі...	38
Вішнёвая завея	39
*** У вачах — хітрынка...	40
*** Вясенні ранак...	41
Купалле	43
Там...	45
Словы	46
Май	47
Дождж на Вячы	48
*** Як гэта мала...	49
Эцюд	50
Чакаючы цябе	51
*** Бабіна лета...	52
*** Рыкаў навокал гром...	53
*** Перайшла, як раніца...	54
*** Жаўтакрылы лістабой...	55
*** Мы верым у працяг...	56

СВЯТЛО ДЗЯННІЦЫ

Вяртанне	58
*** Акрыяю...	59
*** Спляліся карані...	60
Маці	61
*** Жанчына на балконе...	62
*** Я помню, тата...	63
*** Ты вяртаешся дадому...	64

*** А мянушка прывязана...	65
Мроя	66
Вавёркі ў скверы	67
Спёка	69
Жаўрук	70
*** А неба...	70
♦ Досвітак у Юрмале	71
Пасля навальніцы	71
*** Адна з дарог...	72
*** Ёсць два крылы...	73
Трыпціх лесу	74
Дрэвы і людзі	77
*** Сёння...	78
*** Дзе ты...	79
*** Кляновы ліст...	80
Маналог гадзінніка	81
*** Мой сын Зямлю трымае...	83
*** Уцячы ад усіх...	85
Пажар	86
Спявае Дэміс Русас	88
Пераходны ўзрост	89
Набат	90

Мазго У.

**М 13 Вершаліна: Кн. лірыкі. — Мн.: Маст.
літ., 1987. — 95 с.**

Новая кніга маладога паэта складаецца з трох лірычных раздзелаў: «Мост памяці», «Вішнёвая завея», «Святло дзяніцы».

Паэзія У. Мазго за апошнія гады ўзмужнела, набыла большую глыбіню. Яго творы вылучаюцца абвостраным пачуццём гісторыі і сучаснасці, юнацкага кахання, неабходнасці быць духоўна багатым і прыгожым. Пачуццё грамадзянскай адказнасці за ўсё жывое, тэма адзінства чалавека і прыроды арганічна зліваюцца ў зборніку з антываеннай тэмай.

М 4702120200—033 60—87
М 302(05)—87

ББК 84 Бел 7

Владимир Минович Мозго

К Р О Н А

Книга лирики

Минск, издательство «Мастацкая літаратура»
На белорусском языке

Рэдактар М. М. Мятліцкі. Мастак М. Р. Казлоў. Мастацкі рэдактар А. М. Малышава. Тэхнічны рэдактар А. Б. Барадзіна. Карэктар Я. А. Бебель.

ІБ № 2783

Здадзена ў набор 20.08.86. Падп. да друку 09.01.87.
АТ 07515. Фармат 60×90^{1/32}. Папера друк. № 1. Гарнітура школьная. Высокі друк. Ум. друк. арк. 3,00. Ум. фарб.-адб. 3,13. Ул.-выд. арк. 2,44. Тыраж 2200 экз. Зак. 2780. Цана 30 к.

Выдавецтва «Мастацкая літаратура» Дзяржаўнага камітэта БССР па справах выдавецтваў, паліграфіі і кніжнага гандлю. 220600, Мінск, праспект Машэрава, 11. Мінскі ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга паліграфкамбінат МВПА імя Я. Коласа. 220005, Мінск, Чырвоная, 23.